

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67388624, fakss 67388634, e-pasts ptac@ptac.gov.lv, www.ptac.gov.lv

**SIA “Soho Group”
Reģ. Nr.40003770114
Lāčplēša ielā 87, Rīgā
LV-1046**

**LĒMUMS
patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā
Rīgā**

21.02.2017.

Nr. 11 -pk

[1] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 51.pants nosaka, ka administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmās daļas 1.punktu Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) veic komercprakses uzraudzību atbilstoši iestādes noteiktajām uzraudzības prioritātēm, izvērtējot iespējamā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, kā arī nodrošinot līdzsvarotu komercprakses īstenotāju darbības uzraudzību, pēc savas iniciatīvas, tai skaitā pamatojoties uz personas iesniegumu atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likumam (turpmāk – PTAL). Līdz ar to PTAC savas kompetences ietvaros un pēc savas iniciatīvas ir tiesīgs izvērtēt kredītu devēju komercprakses atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

APL 57.pants nosaka, ka “Iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt”.

PTAL 8.panta (2²) daļa nosaka, ka “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā”. PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas.(..)”

[1.1] Līdz ar to PTAC 2016.gada 6.jūlijā veica pārbaudi SIA “Soho Group” (turpmāk – Sabiedrība) distances pakalpojuma sniegšanas vietā www.sohocredit.lv, par ko sastādīja aktu Nr.E-LAB/20160705-1-1, konstatējot, ka Sabiedrība piedāvā patērētājiem kreditēšanas līgumus ar turpmāk norādītām kreditēšanas kopējām izmaksām patērētājam.

[1.2] Sākotnējie kreditēšanas (jauns klients) līgumi:

1) komisijas maksa Kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 100,00 EUR uz 30 dienām ir 0,00 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(0,55*100*7/100)+(0,25*100*7/100)+(0,2*100*16/100)=(3,85)+(1,75)+(3,2)= 8,80$ EUR;

2) komisijas maksa Kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 300,00 EUR uz 30 dienām nenosakās, jo jaunajiem klientiem netiek piedāvāti līgumu ar aizdevuma summu 300,00 EUR;

[1.3] Atkārtotie kreditēšanas (esošs klients) līgumi:

1) komisijas maksa Kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 100,00 EUR uz 30 dienām ir 8,80 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(0,55*100*7/100)+(0,25*100*7/100)+(0,2*100*16/100)=(3,85)+(1,75)+(3,2)= 8,80$ EUR;

2) komisijas maksa Kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 300,00 EUR uz 30 dienām ir 26,40 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(0,55*300*7/100)+(0,25*300*7/100)+(0,2*300*16/100)=(11,55)+(5,25)+(9,6)= 26,40$ EUR;

[1.4] 1.2.un 1.3. punktos norādīto kredītu termiņa atlikšana (pagarināšana):

1) Komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100,00 EUR uz 7 dienām ir 7,00 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(7,00/100 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 7,00\%$ no 100 EUR un dienā tie ir $7,00/7 \text{ (dienu skaits)} = 1,00\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas piecas reizes, visā termiņā 0,25 % - četras reizes);

2) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100,00 EUR uz 14 dienām ir 11,99 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(11,99/100 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 11,99\%$ no 100 EUR un dienā tie ir $11,99/14 \text{ (dienu skaits)} = 0,86\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā četras reizes, visā termiņā 0,25 % - vairāk kā trīs reizes);

3) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100,00 EUR uz 30 dienām ir 21,99 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(21,99/100 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 21,99\%$ no 100 EUR un dienā tie ir $21,99/30 \text{ (dienu skaits)} = 0,73\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā trīs reizes, visā termiņā 0,25 % - vairāk kā divas reizes);

4) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 300,00 EUR uz 7 dienām ir 21,00 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(21,00/300 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 7,00\%$ no 300 EUR un dienā tie ir $7,00/7 \text{ (dienu skaits)} = 1,00\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas piecas reizes, visā termiņā 0,25 % - četras reizes);

5) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 300 EUR uz 14 dienām ir 34,27 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(34,27/300 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 11,42\%$ no 300 EUR un dienā tie ir $11,42/14 \text{ (dienu skaits)} = 0,82\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā četras reizes, visā termiņā 0,25 % - vairāk kā trīs reizes);

6) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 300 EUR uz 30 dienām ir 53,99 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(53,99/300 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 18,00\%$ no 300 EUR un dienā tie ir $18,00/30 \text{ (dienu skaits)} = 0,60\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas trīs reizes, visā termiņā 0,25 % - vairāk kā divas reizes).

[1.5] Ievērojot augstāk norādīto, PTAC secināja, ka Sabiedrība patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu un līdz ar to Sabiedrības patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta (2²) daļu.

[1.6] Ņemot vērā konstatēto, PTAC, pamatojoties uz APL 57.pantu, 2016.gada 6.jūlijā pieņēma lēmumu uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par Sabiedrības īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

[1.7] 2016.gada 8.jūlijā PTAC nosūtīja Sabiedrībai (turpmāk – Sabiedrība) vēstuli Nr.3.3.-7/4365/F-206 (turpmāk – Pieprasījums Nr.1), kurā sniedza viedokli par īstermiņa aizdevumiem piemēroto komisijas maksu apmēru atbilstību PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļas prasībām.

[1.8] 2016.gada 20.jūlijā PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 19.jūlija vēstuli Nr.IZ-2016-359 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.1), kurā Sabiedrība sniedz viedokli par Pieprasījumā Nr.1

norādītās informācijas sniegšanas tiesiskajiem aspektiem un pieprasīja izbeigt uzsākto lietu faktu trūkuma un nelietderīguma dēļ.

[1.9] 2016.gada 22.jūlijā PTAC Sabiedrībai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-3/4787/F-206 (turpmāk – Pieprasījums Nr.2), kurā, pagarināja Sabiedrībai Pieprasījumā Nr.1 norādītās informācijas iesniegšanas termiņu līdz 2016.gada 15.augustam.

[1.10] 2016.gada 5.augustā Ekonomikas ministrijas, PTAC, nebanku kredītu devēju nozares dalībnieku un Saeimas Juridiskā biroja starpā tika rīkota tikšanās par PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļu piemērojamību attiecībā uz kredīta termiņu atlikšanu (pagarināšanu).

[1.11] 2016.gada 18.augustā PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 15.augusta vēstuli Nr.IE-2016-876 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.2), kurā Sabiedrība sniedz Pieprasījumā Nr.1 norādīto informāciju, tostarp informāciju par noslēgto vienošanos par kreditēšanas līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu) skaitu. Paskaidrojumā Nr.2 ir pausts viedoklis, ka Sabiedrība kā Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācijas (turpmāk – LAFPA) biedrs un viens no nozares dalībniekiem, nosakot aizdevuma atmaksas atlikšanas maksājumus (pagarināšanas maksas), vadījusies no LAFPA un nozares līderu paustā viedokļa, kā arī ņēmusi vērā tirgus situāciju. Vienlaikus Paskaidrojumā Nr.2 norādīts, ka “(..) *Sabiedrībā ir pieņemts lēmums ne vēlāk kā līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt pasākumu kopumu, lai patērētājiem tiktu piedāvātas samazinātas pagarināšanas maksas. Datums 2016.gada 30.oktobris pamatots ar apstākļiem, ka Sabiedrībai ir jāveic izmaiņas iekšējos procesos un uzskaites sistēmā, kas prasa informācijas tehnoloģijas speciālistu darbu un ne vienmēr prognozējamus laika resursus.*”

[1.12] Ņemot vērā, ka Paskaidrojumā 2 Sabiedrība nebija atzinusi izdarīto pārkāpumu un paudusi apņemšanos turpmāk piemērot PTAL 8.panta (2³) daļā izvirzītās prasības attiecībā uz pagarinājuma maksām (vien norādījusi, ka līdz 2016.gada 30.oktobrim veiks pasākumu kopumu, lai patērētājiem tiktu piedāvātas samazinātas pagarināšanas maksas), PTAC 2016.gada 10.oktobrī veica atkārtotu pārbaudi Sabiedrības distances pakalpojuma sniegšanas vietā www.sohocredit.lv, par ko sastādīja aktu Nr.E-LAB/20161010-5-1, konstatējot, ka Sabiedrība turpina piedāvāt patērētājiem kreditēšanas līgumus ar PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļas prasībām neatbilstošām kredītu kopējām izmaksām.

[1.13] Ņemot vērā konstatēto, PTAC saskaņā ar PTAL 25.panta ceturtais daļas 4., 4.¹ un 6.¹ punktu, un NKAL 15.panta otro daļu 2016.gada 12.oktobra vēstulē Nr.3.3.-7/6621/F-206 (turpmāk – Pieprasījums Nr.3) pieprasīja Sabiedrībai līdz 2016.gada 20.oktobrim sniegt PTAC informāciju par plānotajām un veiktajām darbībām neatbilstības novēršanai (t.sk., zaudējumu atlīdzību patērētājiem). Vienlaikus PTAC, pamatojoties uz NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 20.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanas apmēra un aprēķināšanas kārtībā, nodrošinot izmaksu atbilstību 8.panta (2³) daļā noteiktajiem aprobežojumiem un atbilstoši NKAL 15.¹panta ceturtajai daļai iesniegt attiecīgus pierādījumus.

[1.14] 2016.gada 21.oktobrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 20.oktobra vēstuli Nr.IZ2016-505 un 2016.gada 24.oktobrī Sabiedrības 2016.gada 20.oktobra vēstuli IZ2016-507 kā labojumu vēstulei Nr.IZ2016-505 (turpmāk abi kopā – Paskaidrojums Nr.3) kā atbildi uz PTAC Pieprasījumu Nr.3. Paskaidrojumā Nr.3 Sabiedrība informē PTAC, ka ir veikti pasākumi, lai izdarītu izmaiņas sabiedrības uzskaites sistēmā, t.sk. sadaļā, kurā tiek uzskaitīti izsniegtie aizdevumi, to atmaksu termiņi un ar atmaksas termiņa pagarināšanu veicamās komisijas maksas. Vienlaikus Sabiedrība Paskaidrojumā Nr.3 norādīja, ka “ievērojot tirgus tendences velmē konkurēt ar citiem tirgus dalībniekiem, no 2016.gada 21.oktobra piemēro patērētājiem aizdevuma atmaksas termiņa atlikšanas maksājumu (pagarināšanas maksu) apmērā, kas vienāds ar 0,25% no neatmaksātā aizdevuma pamatsummas.”

[1.15] 2016.gada 11.novembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 10.novembra vēstuli Nr.IZ-2016-10-11 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.4) par PTAC 2016.gada 24.oktobra lēmumā

Nr.NK-2016-48 “Par speciālās atļaujas (licences) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai uz nenoteiktu laiku” (turpmāk – Lēmums) ietvertā nosacījuma – “Līdz 2016.gada 30.oktobrim Sabiedrība novērš PTAC ierosinātajā lietā Nr.F-206 konstatēto PTAL pārkāpumu Sabiedrības piemērotajās komisijas maksās par patērētāju kreditēšanas līgumu pagarināšanu (termiņa atlikšanu), nodrošinot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas. Sabiedrībai ir pienākums ne vēlāk kā līdz 2016.gada 10.novembrim iesniegt rakstveida pierādījumus par nosacījuma izpildi.” izpildi. Paskaidrojumā Nr.4 Sabiedrība lūdz PTAC pieņemt pierādījumus par to, ka patērētājam kopējās izmaksas saistībā ar kreditēšanas līgumu nepārsniedz 0,25% dienā. Vienlaikus Sabiedrība PTAC lūdz ņemt vērā, ka atbilstoši Sabiedrības uzskaites īpatnībām, Sabiedrības mājas lapā var tikt uzrādītas nedaudz augstāka aizdevuma atmaksas termiņa atlikšanas maksājuma maksa (pagarinājuma maksa), nekā tā tiek piemērota līgumos ar patērētājiem. Paskaidrojumā Nr.4 Sabiedrība norāda, ka gadījumā, ja patērētājs veic lielāku maksājumu, nekā Lēmumā noteikts, Sabiedrība aizdevuma atmaksas pagarinājumam piemēro maksājumu, kas nepārsniedz kopā aizdevuma izsniegšanas komisiju 0,25% dienā, ja aizdevuma lietošanas termiņš pārsniedz 30 dienas.

[1.16] 2016.gada 29.decembrī PTAC Sabiedrībai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-7/8520/F-206 (turpmāk – Pieprasījums Nr.4), kurā, norādot uz apstākli, ka Sabiedrībai ne vienā no lietās F-206 izskatīšanas posmiem nepauzot rakstveida apņemšanos, PTAC informē Sabiedrību, ka saskaņā ar APL 59.pantā nostiprināto objektīvās izmeklēšanas principu administratīvās lietas izskatīšanas gaitā PTAC ir pienākums iegūt informāciju no Sabiedrības, kas ir pamatu turpmāku procesuālo darbību veikšanai vai administratīvā akta izdošanai. Līdz ar to PTAC, saskaņā ar PTAL 25.panta ceturtais daļas 4., 4.¹ un 6.¹ punktu NKAL 15.panta otro daļu pieprasa Sabiedrībai līdz 2017.gada 9.janvārim iesniegt: 1) apstiprinājumu, ka Sabiedrība no 2016.gada 21.oktobra piemēro patērētājiem komisijas maksas par aizdevuma atmaksas termiņa atlikšanu (pagarināšanas maksas) 0,25% apmērā no neatmaksātās aizdevuma pamatsummas dienā par visu līguma darbības laiku; 2) kopējo pagarinājumu skaitu no 01.01.2016 līdz 20.10.2016 (ieskaitot), norādot precīzu pagarinājumu skaitu katrā pagarinājuma termiņa (tai skaitā (bet ne tikai) uz 7, 14 un 30 dienām), par kādiem Sabiedrība slēgusi vienošanās par kredīta termiņa pagarināšanu ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām pagarinājuma maksām; 3) skaidrojumu par neatbilstības iemesliem Sabiedrības Paskaidrojumā Nr.2 PTAC sniegto informāciju par pagarinājumiem par laika posmu no 01.01.2016 līdz 30.06.2016 ar Sabiedrības iesniegtajiem statistikas datiem par 2016.gada 1.pusgadu, jo Paskaidrojumā Nr.2 norādīts mazāks pagarinājumu skaits nekā Sabiedrības iesniegtajos statistikas datos.

[1.17] 2017.gada 4.janvārī PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 4.janvāra vēstuli Nr.IZ-2017-04 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.5), kurā Sabiedrība lūdz PTAC Pieprasījumā Nr.4 norādītās informācijas iesniegšanas termiņu pagarināt līdz 2017.gada 9.februārim.

[1.18] 2017.gada 11.janvārī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/231/F-206 (turpmāk – Pieprasījums Nr.5), kurā PTAC, ievērojot APL 48.panta otro daļu, ņemot vērā Paskaidrojumā Nr.5 norādīto apstākli, pagarina Pieprasījumā Nr.4 norādītās informācijas sniegšanas termiņu līdz 2017.gada 1.februārim.

[1.19] 2017.gada 20.janvārī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/441/F-206 (turpmāk – Pieprasījums Nr.6) par viedokļa sniegšanu administratīvajā lietā, aicinot Sabiedrību līdz 2017.gada 3.februārim iesniegt rakstveida viedokli, paskaidrojumus un argumentus, kā arī normatīvajos aktos noteiktā kārtībā apliecinātu Sabiedrības pēdējā finanšu gada pārskata „Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju.

[1.20] 2017.gada 2.februārī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 1.februāra vēstuli Nr.IZ3017-50 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.6), kurā Sabiedrība norāda, ka ir respektējusi PTAC viedokli un ir izdarījusi izmaiņas, lai patērētājiem aizdevuma atmaksas termiņa atlikšanas maksājumi (pagarināšanas maksa) tiktu piemēroti apmērā, kas vienāds ar 0,25% dienā no neatmaksātā aizdevuma pamatsummas par visu aizdevuma lietošanas laiku. Attiecībā uz PTAC

Pieprasījumā Nr.4 pieprasīto informāciju par kopējo pagarinājumu skaitu no 2016.gada 1.janvāra līdz pārkāpuma novēršanas brīdim – 2016.gada 20.oktobrim (ieskaitot), Sabiedrība lūdz PTAC pieņemt ziņas kopā ar nākamo Sabiedrības vēstuli, kuras termiņš ir 2017.gada 3.februāris, par viedokļa izteikšanu administratīvās lietas ietvaros.

[1.21] 2017.gada 6.februārī PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 3.februāra vēstuli Nr.IZ2017-52 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.7), kurā Sabiedrība atbilstoši APL 14.¹pantam, 61.pantam un 62.panta otrai daļai sniegusi viedokli un argumentus administratīvās lietas ietvaros, un precizējusi pagarinājumu skaitu katrā pagarinājuma termiņā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 20.oktobrim (ieskaitot), par kādiem Sabiedrība slēgusi vienošanos par termiņa pagarināšanu. Vienlaikus attiecībā uz PTAC Pieprasījumā Nr.6 izteikto lūgumu iesniegt apliecinātu Sabiedrības pēdējā finanšu gada pārskata „Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju, Sabiedrība ir norādījusi, ka 2016.gads ir pēdējais finanšu gads attiecībā pret 2017.gadu, un 2016.gada pārskats vēl nav pieejams, jo Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskata likuma 97.pantā noteikts, ka tas iesniedzams Valsts ieņēmumu dienestam ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc pārskata gada beigām. Sabiedrība Paskaidrojumā Nr.7 norādījusi, ka tās finanšu pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu, līdz ar to, ņemot vērā iepriekš minēto, Sabiedrība lūdz PTAC pārskatīt Pieprasījumā Nr.6 noteikto termiņu gada pārskata „Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopijas iesniegšanai.

[1.22] 2017.gada 10.februārī PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 9.februāra vēstuli Nr.IZ2017-64 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.8), kurā Sabiedrība, uzturot lūgumu pārskatīt termiņu pēdējā finanšu gada pārskata daļas iesniegšanai, lūdz PTAC pieņemt Sabiedrības 2015.gada finanšu gada pārskata daļas “Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju, kā arī dalībnieku sapulces protokola izrakstu ar lēmumu par gada pārskata apstiprināšanu.

Lietā esošajos Sabiedrības iesniegtajos Paskaidrojumos Nr.1.-Nr.8, ir ietverti sekojoši argumenti:

1) “(..) PTAL 8.panta 2.2.daļa nosaka: *patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā.*

(..) *kredīta kopējās izmaksas patērētājam – visas izmaksas, tai skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas kredīta devējam zināmi (..)*

(..) *Sabiedrības gadījumā tā ir komisijas maksa par aizdevuma izsniegšanu un lietošanu. Saskaņā ar minēto noteikumu 2.2.apakšpunktu kredīta kopējās izmaksās nav iekļaujami maksājumi patērētājam, kas var rasties līguma darbības laikā, Sabiedrības gadījumā – nokavējuma procenti, maksājumi par aizdevuma atmaksas termiņa atlikšanu, tā saucamās pagarināšanas maksas, jo, noslēdzot aizdevumu, prezumējams, ka patērētājs pildīs saistības atbilstoši līgumam, nepieļaujot kavējumu, neveicot aizdevuma maksājuma atmaksas termiņa atlikšanu. (..)* (Paskaidrojuma Nr.2 [4.1.1.] punkts).

2) “(..) ievērojot Noteikumu par patērētāja kreditēšanu 2.4.apakšpunktu, kredīta kopējās izmaksas ir ņemamas vērā, aprēķinot gada procentu likmi (GPL). (..)

Sabiedrības gadījumā GPL piemērošanā tiek ievērots normatīvajos aktos un nozares uzrauga, t.i., PTAC mājas lapā noteiktais: Gada procentu likme – ekvivalents visu to esošo vai turpmāko saistību (izņemot kredīta summu, atmaksu un izmaksu) pašreizējai vērtībai, par kurām ir vienojusies persona, kas nodarbojas ar patērētāja kreditēšanu un patērētājs, izteiktas gada procentos no patērētāja piešķirtās kredīta kopējās summas. GPL ietver kredīta kopējās izmaksas, iekļaujot izmaksas par procentu maksājumiem un citas summas, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītu, izņemot Noteikumu Nr.1219 6.1. un 6.2. apakšpunktā minētos maksājumus. (..) (Paskaidrojuma Nr.2 [4.1.3] punkts).

3) “2016.gada 1.janvārī tostarp stājās spēkā noteikumi par ar līgumu saistīto maksājumu patērētājam tā saucamie “griesti”, proti, PTAL 8.pants papildināts ar 2.4.apakšpunktu (..).

Analizējot minēto tiesību normu (PTAL 8.panta 2.4.apakšpunktu) kopsakarā ar tiesību

normām, kuras sniedz regulējumu par kredīta kopējām izmaksām, secināms, ka jēdziens “kredīta kopējās izmaksas” ir atvērts, taču būtiskākais kritērijs tam, lai noteiktu kuri maksājumi ir iekļaujami kredīta kopējas izmaksās, ir jāizvērtē, vai konkrētais maksājums patērētājam ir jāmaksā, lai noslēgtu kredītēšanas līgumu. Piemēram, Sabiedrības gadījumā kredīta kopējās izmaksās ir iekļaujams maksājums patērētājam – komisijas maksa par aizdevuma izsniegšanu un lietošanu, bet nav iekļaujams maksājums, ko patērētājs maksā par kredītiestādes konta atvēršanu un uzturēšanu, neraugoties uz to, ka konta esamība patērētājam ir obligāts priekšnosacījums tam, lai tiktu izsniegts kredīts.” (Paskaidrojuma Nr.2 [4.1.4] punkts).

4) “Pusēm noslēdzot tiesisku darījumu, var rasties dažādas tiesības un pienākumi tostarp to rašanās pamats var izrietēt no likuma, kā arī pienākums-tiesības var tikt ietverts pašā tiesiskā aktā, ar kuru darījums slēgts. Turklāt šāds pienākums var tikt noteikts ar nosacījumu iestāšanos. Piemēram, Sabiedrības patērētāju kredītēšanas līgumā ietverts noteikums Sabiedrībai izmaksāt aizdevumu patērētājam, patērētājam maksāt komisijas maksu u.t.t., kas ir obligāti, bet pienākums maksāt nokavējuma procentus, vai veikt aizdevuma atmaksas pagarinājuma maksājumu, iestājas pie nosacījuma, ja nav veikta aizdevuma atmaksa. Bez tam saskaņā ar tiesu praksi līgumisko lietošanas procentu, nokavējuma procentu un līgumsoda tecējums apstājas līdz ar atkāpšanos no līguma, proti, minētie prasījumi iespējami vien tad, kad starp pusēm pastāv līgumiskās attiecības un nevis otrādi. Aizdevums var tikt lietots, bez kreditora piekrišanas, Sabiedrības gadījumā - neveicot jebkādas kredīta lietošanas maksājumus, bet tad aizņēmējam rodas pienākums maksāt nokavējuma procentus. Proti, pagarināšanas maksājuma samaksa nav priekšnosacījums aizdevuma lietošanai.” (Paskaidrojuma Nr.2 [4.2.1] punkts).

5) “Pirms pieteikties aizdevumam, Sabiedrība savā mājas lapā atklāj patērētājam un visiem citiem interesentiem to, kādas ir aizdevuma atmaksas termiņa pagarināšanas maksas, jo uzskata, ka šādi maksājumi nav slēpjami un ir saskaņā ar PTAC īstenoto izglītojošo patērētāju kampaņu par atbildīgu aizņemšanos.

Sabiedrība nekad nav slēpusi klientiem piedāvātā aizdevuma atmaksas termiņa atlikšanas maksājumu izcenojumus (pagarināšanas maksas), tādejādi pastarpināti mudinot klientu aizdevumu atmaksāt.” (Paskaidrojuma Nr.2 [4.2.1] punkts).

6) “Sabiedrība ir LAFPA biedrs un viens no nozares dalībniekiem, nosakot aizdevuma atmaksas atlikšanas maksājumus (pagarināšanas maksas), tostarp vadījās no LAFPA un nozares līderu paustā viedokļa, kā arī ņēma vērā tirgus situāciju”. (Proti, saskaņā ar Asociācijas izstrādātajam “Vadlīnijām par grozījumiem Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” 1.2.apakšpunktu kredīta kopējās izmaksās netiek ietverti maksājumi, kas kredīta devējam nav zināmi kredīta līguma noslēgšanas brīdī, tostarp pagarināšanas maksas.) (Paskaidrojuma Nr.2 [4.2.2] punkts).

7) “Kaut arī Sabiedrība pirmo PTAC vēstuli par informācijas pieprasījumu, kurā norādīts, ka PTAC ieskatā Sabiedrība, nosakot pagarināšanas maksas, kas izteiktas procentos ir atšķirīgas no likmēm, kādas noteiktas PTAL 8.panta 2.³punktā, ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski negatīvi ietekmē patērētāja ekonomisko rīcību, ir saņēmusi 11.07.2016., nevar piekrist PTAC viedoklim, ka Sabiedrība vairāk nekā 90 dienas īsteno profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas var negatīvi ietekmēt patērētāju ekonomisko rīcību.” (Paskaidrojuma Nr.6 [9.2.] punkts).

8) “(..) lai izteiktu rakstveida apņemšanos, obligāts priekšnosacījums ir izdarītā pārkāpuma atzīšana. Pie apstākļiem, ka normatīvais regulējums ir radījis atšķirīgus viedokļus, un tiesa vēl šo jautājumu nav izvērtējusi pēc būtības, Sabiedrībai nav tiesiska pamata atzīt izdarīto pārkāpumu.” (Paskaidrojuma Nr.6 [10.] punkts).

9) “Sabiedrība lūdz PTAC izvērtēt šajā vēstulē norādītos faktus un argumentus un izbeigt lietu, kas uzsākta par iespējamo Sabiedrības pārkāpumu patērētāju kolektīvo interešu pārkāpšanā atbilstoši Administratīvā procesa likuma 65.pantam.” (Paskaidrojuma Nr.6 [11.3.] un Paskaidrojuma Nr.7 [3.] punkts).

Izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC konstatē:

[2] APL 57.pants nosaka, ka „Iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt”. Jāņem vērā, ka tādos gadījumos, kad no tiesību normām izriet, ka, konstatējot noteiktus faktus, iestādei ir jāizdod administratīvais akts, tad iestādei nav jāizdara apsvērumi par administratīvās lietas ierosināšanas lietderību – lieta ir jāierosina (sk. Autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. – Rīga: TNA, 2013.gads, 549.lpp). Tādējādi, izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC, pamatojoties uz APL 57.pantu un NKAL 15.panta pirmās daļas 1.punktu, 2016.gada 1.jūlijā pieņēma lēmumu uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par Sabiedrības īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

[2.1] NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka ”Uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi”. Saskaņā ar NKAL 14.panta pirmo daļu NKAL ievērošanu savas kompetences ietvaros uzrauga PTAC.

[2.2] NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka „darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam, ir komercprakse”.

NKAL 1.panta otrā daļa paredz, ka citi šā likuma termini un jēdzieni ir lietoti PTAL izpratnē. Saskaņā ar PTAL 1.panta 2.punktu pakalpojums ir personas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros par atlīdzību vai bez tās izpildīts patērētāja pasūtījums vai tāda ar patērētāju noslēgta līguma pildīšana, saskaņā ar kuru tiek iznomāta kāda lieta, izgatavota jauna lieta, uzlabota vai pārveidota esoša lieta vai tās īpašības vai veikts darbs, vai gūts nematerializēts darba rezultāts.

No iepriekš minētajām definīcijām izriet, ka Sabiedrības rīcība, slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas atlikšanu, ir atzīstama par komercpraksi, jo šāda darbība ir tieši saistīta ar pakalpojumu sniegšanu patērētājam. Savukārt saskaņā ar NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu Sabiedrība ir atzīstama par komercprakses īstenotāju, kas konkrēto komercpraksi īsteno savas saimnieciskās darbības ietvaros.

[2.3] NKAL 4.panta pirmajā daļā un otrās daļas 1.punktā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē, vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja, vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt NKAL 6.pants paskaidro, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārārtīgai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Saskaņā ar NKAL 7.panta pirmo daļu par patērētāja ekonomisko rīcību negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski ierobežo patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt atbilstoši NKAL 7.panta otrās daļas 1.punktam par patērētāja pieņemtu lēmumu slēgt līgumu jebkurā gadījumā uzskatāms patērētāja lēmums iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu, vai atturēties no šādas rīcības. No konkrētajām normām izriet, ka, vērtējot komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, nav obligāts nosacījums, ka patērētājam līgums ir jānoslēdz. Respektīvi, pietiek vien, ja komercprakses ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties precī, vai saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, kā arī pieņem lēmumu iegādāties to uz konkrētiem noteikumiem, jo tikai pēc konkrēta lēmuma pieņemšanas patērētājs rīkojas, piemēram, uzsāk preces/pakalpojuma iegādes darbības, apmeklē pakalpojuma sniegšanas vietu vai pakalpojuma sniedzēja mājaslapu u.tml., un konkrētā patērētāja rīcība jau ir atzīstama par komercprakses sekām, kuras ietvaros var tikt ietekmēta arī patērētāja ekonomiskā rīcība.

[2.4] PTAC paskaidro, ka Sabiedrības īstenoto komercpraksi PTAC vērtē no vidusmēra

patērētāja uztveres viedokļa, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.2006/2004 („Negodīgas komercprakses direktīva”) (turpmāk – Direktīva), un Eiropas Kopienas tiesas (turpmāk – EKT) praksē norādītos vidusmēra patērētāja kritērijus – patērētājs, kurš ir pietiekoši zinošs un labi informēts, kā arī pietiekoši vērīgs un piesardzīgs (skat. Direktīvas preambulas 18.punkts; EKT C-112/99, 52.paragrāfs; C-44/01, 55.paragrāfs; C-356/04, 78.paragrāfs; C-381/05, 23.paragrāfs). Minētais PTAC viedoklis izriet arī no Direktīvā noteiktā: saskaņā ar Direktīvas preambulas 11.punktu, ar šo direktīvu ir sasniedzama augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzība, nosakot vienotu vispārēju aizliegumu tādai negodīgai komercpraksi, kas kropļo patērētāju saimniecisko rīcību. Direktīvas 2.panta e) punkts nosaka, ka, „būtiski kropļot patērētāja saimniecisko rīcību” nozīmē izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt saskaņā ar Direktīvas 2.panta k) punktu „lēmums veikt darījumu” ir jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolemj rīkoties vai no rīcības atturēties. Iepriekš minētā Direktīvas interpretācija izriet arī no Eiropas Komisijas publicētajām Negodīgas komercprakses direktīvas vadlīnijām (skatīt, http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance_UCP_Directive_en.pdf).

[3] PTAC norāda, ka PTAL 8.panta (2²) daļa nosaka: “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā.” Minētā panta teikums – “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas darījuma praksei” ir ģenerālklausula, kas paredz, ka izmaksām ir jābūt samērīgām ne tikai pirms līguma noslēgšanas vai līguma slēgšanas laikā, bet arī visā līguma darbības laikā. Normas mērķis ir aizsargāt patērētāja kā vājākās līgumslēdzēja puses ekonomiskās intereses, t.sk. patērētāja intereses nenonākt pārlieku lielās parāda saistībās, nodrošināt kredīta kopējo izmaksu samērīgumu, veicināt patērētāja maksātspējas izvērtēšanu.

Secīgi, PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas. (...)”

[3.1] Gadījumos, kad kredīts netiek termiņā atmaksāts un puses vienojas par pagarinātu sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņu, piemērojami izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā, jo saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. (...)” Skatīt attēlu zemāk.

PTAC vērs uzmanību, ka kredīta kopējās izmaksas dienā aprēķina, ņemot vērā sekojošu formulu - tiek noskaidrotas visas izmaksas, kas tiks piemērotas kreditēšanas līgumā noteiktajā termiņā jeb kredīta kopējās izmaksas un tad izdala šīs izmaksas ar dienu skaitu, uz kuru ir noslēgts kreditēšanas līgums. Tādejādi iegūst izmaksu apmēru dienā, kas vēl ir jāizsaka procentuāli pret aizdevuma summu.

[3.2] PTAL 1.panta 9.punkts definē kredīta kopējās izmaksas patērētājam: “Visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta izmaksās iekļauj arī izmaksas par papildus pakalpojumiem saistībā ar kreditēšanas līgumu, tajā skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojuma līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem. Ja kredīta atmaksa nodrošināta ar nekustamo īpašumu vai kredīta mērķis ir iegūt vai saglabāt tiesības uz nekustamo īpašumu, kredīta kopējās izmaksās patērētājam iekļauj arī īpašuma vērtēšanas izmaksas, ja šāda vērtēšana ir vajadzīga kredīta saņemšanai, bet neietver maksu, kas saistīta ar nekustamā īpašuma ierakstīšanu un ar to saistīto tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.”

No minētās normas izriet, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un, kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksāspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u.tml. Turklāt no definīcijas daļā: “jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi” izriet, ka, piemēram, pēc noteikta termiņa slēdzot kredīta līguma grozījumus vai pārjaunojuma līgumus, jebkuri piemērotie procenti, komisijas maksas u.c. maksājumi atkārtoti iekļaujami kredīta kopējās izmaksās patērētājam, jo attiecīgo līguma grozījumu vai pārjaunojuma slēgšanas brīdī tie kredīta devējam jau ir zināmi.

[3.3] Par komisijas maksas par līguma pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās PTAC norāda, ka praksē Sabiedrība piedāvā iespēju pagarināt līgumā noteikto kredīta atmaksas termiņu jeb atlikt maksājumu vēl uz kādu laiku. Ņemot vērā, ka kredīts tiks lietots ilgāku periodu nekā sākotnēji līgumā noteikts, kredīta devējam ir tiesības piemērot maksu par kredīta lietošanu periodā, uz kuru no līguma izrietošo saistību atmaksa tiek pagarināta.

Kreditēšanas līguma noslēgšanas brīdī komisijas maksa par kredīta atmaksas pagarināšanu netiek ņemtas vērā (jo saskaņā ar līgumu šis noteikums nav obligāts un tas var neiestāties) un aizdevuma lietošanu sākotnēji līgumā norādītajā aizdevuma atmaksas termiņā tiek piemērotas atbilstoši šim termiņam norādītās komisijas maksas (pēc būtības procenti par kapitāla lietošanu), ko var izteikt kā kopējās kredīta izmaksas patērētājam. Ja līguma termiņš tiek pagarināts vai tiek piešķirtas kredīta brīvdienas, tad tās izmaksas, kas saistītas ar kredīta lietošanu turpmākajā kredīta lietošanas termiņā (pagarināšanas maksas, maksa par kredīta brīvdieņu piešķiršanu u.tml.) kļūst zināmas un ir uzskatāmas par kredīta izmaksām, uz kurām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā minētie ierobežojumi.

Nemot vērā, ka tiek pagarināts sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņš, piemērojami izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši tekošajam sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā vai 0,25% dienā visā līguma darbības periodā atbilstoši PTAL 8.panta (2³) daļai.

Attiecīgi uz kredītiem, kas noslēgti uz termiņu, kas nepārsniedz 30 dienas, ir attiecināma t.s. "cenu trepe" (0,55% pa pirmajām 7 dienām, 0,25% par nākamajām 7 dienām un 0,2% sākot ar 15.dienu) vai, ja šis pats kredīts 30 dienu laikā nav atmaksāts, tad ar 31 dienu, noslēdzot attiecīgu vienošanos, kredīta devējs drīkst prasīt no aizņēmēja 0,25% dienā no kredīta summas, veicot pārrēķinu par visu līguma darbības laiku.

[3.4] No minētā izriet, ka ir pieļaujami sekojoši maksimālie kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti:

- 1) aprēķinot 0,2% dienā, sākot ar piecpadsmīto kredīta izmantošanas dienu, – tas nozīmē, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz sākotnējām 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR $((0,55*100*7/100)+(0,25*100*7/100)+(0,2*100*16/100)= (3,85)+(1,75)+(3,2)= 8,80$ EUR). Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad maksimālā maksa par nākošajām (un visām tālākajām, ja aizdevums tiek pagarināts vairākkārtīgi) 30 dienām ir 6,00 EUR $(0,2*100*30/100=6,00$ EUR);
- 2) aprēķinot 0,25% dienā par visu kredīta līguma darbības laiku – tātad, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad tiek veikts pārrēķins un maksimālā maksa par 60 dienām ir 15 EUR $(0,25*100*60/100=15,00$ EUR), līdz ar to, ja par pirmo mēnesi ir samaksāti 8,80 EUR, tad par otru mēnesi drīkst prasīt ne vairāk par 6,20 EUR. Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts uz trešo mēnesi, tad maksimālā maksa par trešo mēnesi ir 7,50 EUR $(0,25*100*90/100=22,50-8,80-6,20=7,50$ EUR);

Paskaidrojam, ka PTAL neliedz komersantiem piemērot zemākas kopējās kredīta izmaksas.

2016.gada 16.maijā Asociācijai adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-136/3229 (turpmāk – Viedoklis) PTAC ir skaidrojis, ka "*Gadījumos, ja iespēja maksāt aizdevuma termiņa atlikšanas komisiju saskaņā ar cenrādi, ir paredzēta sākotnējā līgumā, un patērētājs šo iespēju izmanto, veicot atbilstošas darbības jeb maksājumus ar mērķi pagarināt aizdevuma lietošanas termiņu, ir uzskatāms, ka patērētājs izmantojis līgumā paredzēto papildu vienošanās noslēgšanas iespēju, jo sākotnējais līgums neparedz obligātu aizdevuma termiņa pagarināšanas iespējas izmantošanu. Kredīta devējs savu piekrišanu aizdevuma termiņa pagarināšanai izsaka, piedāvājot šādu iespēju patērētājam (līgumā vai citviet patērētājam pieejamā vietā) un turpmāk novirzot saņemtos līdzekļus no patērētāja attiecīgajam mērķim, savukārt patērētājs savu piekrišanu noslēgt vienošanos par aizdevuma termiņa pagarināšanu veic ar citām konkludentām darbībām – veicot attiecīgu maksājumu par aizdevuma lietošanu pagarinātajā aizdevuma termiņā jeb maksu par aizdevuma pagarināšanu u.tml. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pagarināt aizdevumu ir iespējams, nenoslēdzot attiecīgu vienošanos, tādējādi PTAC norāda, ka PTAL noteiktie ierobežojumi ir piemērojami atkarībā no panāktās vienošanās mērķa, par ko var liecināt patērētāja maksājuma uzdevumā norādītais mērķis, saņemtā maksājuma novirzīšanas kārtību u.c. darbības.*"

[3.5] Attiecībā uz šā lēmuma [1.21] apakšpunktā ietvertajiem Sabiedrības argumentiem Nr.1.-4. PTAC norāda, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi spēkā esošā PTAL 1.panta 9.punkts noteica, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir "Visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta kopējās izmaksās iekļauj arī izmaksas par papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītēšanas līgumu, tai skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem." Uzsveram, ka minētā definīcija bija ietverta arī Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumi Nr.1219 "Noteikumi

par patērētāja kreditēšanu” (turpmāk – Noteikumi Nr.1219, pašreiz spēkā - Ministru kabineta 2016.gada 25.oktobra noteikumu Nr.691 “Noteikumi par patērētāja kreditēšanu”, turpmāk – Noteikumi Nr.691) 2.2.apakšpunktā. Proti, Noteikumos Nr.1219 bija noteikti (identiski noteikumi ir iekļauti arī Noteikumos Nr.691) īpaši pieņemumi kredīta kopējo izmaksu noteikšanai, kas attiecināmi tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu.

Noteikumu Nr.1219 6.punkts noteica, ka, lai aprēķinātu gada procentu likmi, nosaka kredīta kopējās izmaksas patērētājam. Aprēķinot kredīta kopējās izmaksas patērētājam, neņem vērā šādus maksājumus:

6.1. jebkurus maksājumus, ko patērētājs maksā par kreditēšanas līgumā noteikto patērētāja saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi;

6.2. maksājumus, ko patērētājs maksā, iegādājoties precī vai pakalpojumu, izņemot pirkuma cenu, neatkarīgi no tā, vai darījums notiek skaidrā naudā, vai izmantojot kredītu.

Savukārt Noteikumu Nr.1219 7.punkts paredzēja, ka izmaksas, kas saistītas ar tā konta uzturēšanu, kuru izmanto maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, kā arī izmaksas par norēķinu līdzekli, kas izmantots maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, un citas izmaksas, kas saistītas ar maksājumu veikšanu, iekļauj kredīta kopējās izmaksās patērētājam, izņemot gadījumu, ja konta atvēršana ir brīvprātīga un konta izmaksas ir skaidri un atsevišķi norādītas kreditēšanas līgumā vai jebkurā citā ar patērētāju noslēgtā līgumā.

Tātad, lai noteiktu, kas tiek iekļauts kredīta kopējās izmaksās, bija jāņem vērā Noteikumu Nr.1219 6. un 7.punkts. Savukārt, aprēķinot gada procentu likmi, jāievēro arī citi Noteikumu Nr.1219 II nodaļas noteikumi.

PTAC vērš uzmanību, ka tas, ka gada procentu likmei cita starpā ir jāaprēķina kredīta kopējās izmaksas, uz ko sniegta atsauce PTAL, nav pamats tam, lai Sabiedrība, interpretējot PTAL piemērošanu, atsauktos uz Noteikumu Nr.1219 prasībām, kas attiecas tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu. Līdz ar to PTAC paskaidro, ka, interpretējot PTAL 8.panta (2³) daļu, nav pamats apšaubīt, ka uz komisijas maksām par kredīta pagarināšanu nebūtu attiecināmi kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi, jo šīs izmaksas ietilpst kredīta kopējās izmaksās, tiklīdz tās kļūst zināmas vienošanās noslēgšanas brīdī.

[4] NKAL 15.¹ panta pirmā daļa nosaka: “Rakstveida apņemšanās ir dokuments, ko pēc Uzraudzības iestādes ierosinājuma paraksta komercprakses īstenotājs, apņemoties noteiktā termiņā novērst konstatēto pārkāpumu. Rakstveida apņemšanās var ietvert komercprakses īstenotāja apņemšanos:

- 1) neveikt noteiktas darbības;
- 2) veikt noteiktas darbības, tostarp sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām, publicēt attiecīgajai komercprakti atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā atsauc negodīgo komercpraksi;
- 3) atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus.”

Saskaņā ar šā panta otro daļu uzskatāms, ka komersants ar rakstveida apņemšanos atzīst vainu pārkāpumā.

[4.1] Pieprasījumā Nr.3 PTAC, ievērojot NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 20.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Vienlaikus Sabiedrība tika aicināta iesniegt attiecīgus pierādījumus. Neskatoties uz PTAC aicinājumu, Sabiedrība administratīvajā lietā esošajos paskaidrojumos (Paskaidrojums Nr.6 un Paskaidrojumā Nr.7) informēja, ka Sabiedrības ieskatā rakstveida apņemšanās nav iesniedzama, jo tehniski izmaiņas kredīta pagarināšanas komisijas maksu apmēros un aprēķinos ir veiktas, Sabiedrība neuzskata, ka būtu īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas var negatīvi ietekmēt

patērētāju ekonomisko rīcību un pastāvot atšķirīgi viedokļi par PTAL 8.panta 2.³ daļas piemērošanu.

Skaidrojot rakstveida apņemšanās būtību patērētāju tiesību aizsardzības jomā, PTAC ir norādījis, ka rakstveida apņemšanās ir īpašs pārkāpumu novēršanas veids patērētāju tiesību aizsardzības jomā, kas paredz iespēju komersantam pašam brīvprātīgi novērst pārkāpumu, atzīstot, ka ir izdarīts pārkāpums. Ja komersants paraksta rakstveida apņemšanos, viņš atzīst savu vainu konstatētajā pārkāpumā. Rakstveida apņemšanās ir brīvprātīgs dokuments (sk., Vītoļņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 346.-347.lpp). PTAC vērs uzmanību, ka ne visās administratīvajās lietās PTAC aicina komersantus pārkāpuma gadījumā iesniegt rakstveida apņemšanos.

PTAC norāda, ka saskaņā ar NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu iestādei ir paredzētas tiesības nevis pienākums ierosināt uzņēmējam rakstveidā apņemties novērst konstatēto pārkāpumu. Proti, PTAC, ņemot vērā konkrētas administratīvās lietas ietvaros esošus apstākļus, ir tiesīgs izvērtēt, vai aicināt uzņēmumu labprātīgi novērst pārkāpumu, iesniedzot rakstveida apņemšanos, vai, neveicot nevienu no iepriekš minētajām darbībām, pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, kas minēti NKAL 15.panta astotajā daļā. Konkrētajā gadījumā PTAC izmantoja NKAL 15.panta piektajā daļā norādītās tiesības attiecībā pret Sabiedrību, aicinot rakstveidā apņemties novērst pārkāpumu, tādējādi atzīstot vainu pārkāpumā. Šīs darbības, neskatoties uz to, ka grozījumi PTAL stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī un pārkāpums attiecībā pret klientiem tika novērsts tikai pēc vairāk kā 9 mēnešiem, ir uzskatāmas par iestādes īpašu pretimnākšanu pret Sabiedrību.

[4.2] Savukārt diskusija ar nozares pārstāvjiem un tos pārstāvošo Asociāciju ilgst jau kopš likuma grozījumu pieņemšanas dienas, tostarp bijusi vairākkārtēja rakstveida viedokļu apmaiņa jau 2015.gadā, savukārt, 2016.gada 11.janvārī PTAC nosūtīja Asociācijai vēstuli Nr.3.3.-7-F-372/184, kurā cita starpā norādīja, ka maksa par kredīta lietošanu pagarinātajā termiņā vai maksa par līguma grozījumu noslēgšanu ir vērtējamas kā kredīta izmaksas, un uz tām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktie ierobežojumi. Tāpat arī Asociācijai 2016.gada 1.martā adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-372/1401 PTAC norādīja, ka “(..)Ņemot vērā Dokumenta izstrādes gaitā saņemtos Ekonomikas ministrijas komentārus, vēršam Asociācijas uzmanību, ka Vēstulē norādītais kredīta izmaksu aprēķins aizdevumiem, kas sākotnēji noslēgti ar termiņu līdz 30 dienām un tikuši pagarināti, sākot ar 31.dienu nav atbilstošs PTAL 8.panta 2.³ daļā, proti, minētajiem aizdevumiem, sākot ar 15.dienu kredīta izmaksu maksimālais pieaugums likumā ir noteikts 0,2% dienā un arī pēc 30.dienas šis ierobežojuma apmērs nemainās. PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktais kredīta izmaksu pieauguma ierobežojums 0,25% apmērā dienā ir attiecināms tikai uz līgumiem, kas jau sākotnēji noslēgti uz termiņu, kas pārsniedz 30 dienas. (..) PTAC ir PTAL normu uzraugošā iestāde, kura, kā normu piemērotāja, ir tiesīga sniegt sabiedrībai savu redzējumu par šā likuma interpretāciju, nepieciešamības gadījumā lūdzot likuma izstrādātāja (Ekonomikas ministrijas) viedokli. Saistībā ar Asociācijas minēto, ka PTAC, iepriekš neoficiāli saskaņojot Vadlīniju saturu, nav norādījis uz pagarinājuma maksu ierobežojumiem, paskaidrojam, ka Vadlīniju tekstā nav skaidri norādīts, ka pagarinājuma maksas netiek ņemtas vērā tad, kad tās ir zināmas, proti, brīdī, kad ar patērētāju ir noslēgta vienošanās par aizdevuma līguma termiņa pagarināšanu. Līdz ar to PTAC nepiekrīt Asociācijas viedoklim, ka ir mainījis savu nostāju šajā jautājumā vai ir saskaņojis pretējo Vēstulē minētajam.” Līdz ar to secināms, ka PTAC nebija šaubas par komisijas maksu par kredīta atmaksas pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās, kad kredīta termiņš tiek atlikts (pagarināts).

NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi. PTAC norāda, ka atbilstoši NKAL 15.panta astotajai daļai un ievērojot, ka Sabiedrība ir atteikusies iesniegt rakstveida apņemšanos, saskaņā ar kuru tā atzīst izdarīto pārkāpumu, PTAC ir tiesīgs pieņemt vienu vai vairākus lēmumus par profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi (NKAL 6.pants), par ko Sabiedrība tika informēta Pieprasījumā Nr.1 un Pieprasījumā Nr.2.

Vienlaikus norādām, ka **komersanta rakstveida apņemšanās vai iestādes lēmums ir vienīgie tiesiskie pamati, kā patērētājiem īstenot savu tiesību aizsardzību gadījumos, kad**

komersantam ir jāveic pārrēķini, piemēram, kredīta kopējo izmaksu pārrēķinus, kā tas ir šajā gadījumā, kad patērētājiem reāli piemērotās komisijas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu būtiski pārsniedz PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļās noteiktos ierobežojumus.

[5] Paskaidrojumā Nr.7 Sabiedrība norāda: “(..) PTAC veic Sabiedrības komercprakses uzraudzību, izvērtējot iespējamā pārkāpumu ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm. Proti, lai atzītu, ka Sabiedrība ir izdarījusi pārkāpumu, ir nepieciešams konstatēt, ka Sabiedrības darbība ir negatīvi ietekmējusi Sabiedrības kolektīvās (sauktas par grupas vai kopējām interesēm) intereses. Atbilstoši 23.04.2009. direktīvas par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību Nr.2009/22/EK 3.preambulas punktā noteikto, kolektīvās intereses nav indivīda interešu pārkāpumu uzkrāšana, tātad par kolektīvo interešu pārkāpšanu nevar uzskatīt atsevišķus individuālus civiltiesiskos strīdus.”

[5.1] Ievērojot augstāk norādīto un secināto, PTAC uzsver, ka patērētāju kreditēšanas nozare ir būtiska, tai nepieciešama ar normatīviem aktiem regulēta uzraudzība, kas aizsargā patērētāja tiesības un ekonomiskās intereses. PTAC praksē ir secinājis, ka kreditēšanas pakalpojumus visbiežāk izmanto pamatvajadzību apmierināšanai (komunālo pakalpojumu norēķini, esošu parādsaistību dzēšana, sadzīves preču iegāde). Patērētāju tiesību aizsardzība finanšu pakalpojumu jomā ir būtiska, it īpaši saistībā ar pēdējo gadu finanšu krīzi globālajā un nacionālajā līmenī. Krīze parādīja, ka neatbildīga aizņemšanās var novest pie globālām negatīvām sekām gan patērētājiem, gan valsts ekonomikai. PTAC ieskatā tieši patērētāju uzticība labi funkcionējošam finanšu pakalpojumu tirgum (tostarp patērētāju kreditēšanas pakalpojumi) veicina finanšu stabilitāti, izaugsmi, efektivitāti un inovācijas ilgtermiņā (sk., Vītoliņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 263.lpp). Turklāt patērētāju kreditēšanas nozare 2016.gadā ir iekļauta PTAC darbības gada plānā kā viena no uzraudzības prioritātēm.

[5.2] Vērtējot Sabiedrības pieļautā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, PTAC, analizējot Sabiedrības 2016.gada 1.pusgada statistikas rādītājus secina, ka 2016.gada 1.pusgadā Sabiedrība ir veikusi (..) pagarinājumu, kas ir (..)% no visu nebanku kreditētāju veiktajiem pagarinājumiem distances kredītiem minētajā periodā (kopumā nozarē veikti 441 256 pagarinājumi). (..) (jeb (..)% no (..)) Sabiedrības veiktajiem pagarinājumiem attiecināms uz bez maksas/procentiem izsniegtiem kredītiem, kas norāda uz apstākli, ka, sākotnēji piedāvājot patērētājiem un piesaistot tos ar bez maksas/procentiem kredītiem, Sabiedrība, pagarinot kredīta atmaksas termiņu, ik pēc konkrētu dienu skaita gūst no patērētājiem ienākumus komisijas maksas veidā par to, kas sākotnēji tiem ticis piedāvāts kā bez maksas. Turklāt Sabiedrības noteikto komisija maksu apmērs pārsniedza PTAL 8.pantā noteikto 2- 4 reizes. (sk. lēmuma [1.4] apakšpunktu).

[6] Attiecībā uz šā lēmuma [1.21] apakšpunktā ietvertajiem Sabiedrības argumentiem Nr.7.-Nr.9 PTAC norāda, ka NKAL 15.panta piektās daļas 3.punktā noteikto lēmumu par lietas izbeigšanu, izsakot aicinājumu komercprakses īstenotājam turpmāk savā darbībā nodrošināt komercprakses atbilstību normatīvajiem aktiem, PTAC kā uzraugošā iestāde pieņem, izvērtējot konstatētā pārkāpuma raksturu un ietekmi, kā arī citus būtiskus apstākļus, tostarp patērētājiem radītos zaudējumus. PTAC uzsver, ka, ņemot vērā pārkāpuma apjomu un ietekmi uz patērētāju interesēm, konkrētajā lietā nebija iespējams pieņemt lēmumu par ierosinātās lietvedības izbeigšanu un pieņemt Sabiedrības veiktās darbības kā labprātīgas darbības bez rakstveida apņemšanās (NKAL 15.¹pants) iesniegšanas. Proti, PTAC ir veicis patērētājiem radīto zaudējumu aprēķinus, kas analizēti šī lēmuma [6.1] un [6.2] apakšpunktā.

[6.1] Attiecībā par pagarināšanas komisijas maksu apmēru neatbilstību PTAC ir noteicis Sabiedrības aptuvenos patērētājiem radītos zaudējumus, ņemot vērā šādus datus un aprēķinus:

[6.1.1] Saskaņā ar Sabiedrības iesniegtajiem statistikas datiem laika posmā no 2014.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 1.pusgamam (ieskaitot), secināms, ka vidējā izsniegtā viena kredīta summa ar atmaksu vienā maksājumā ir (..) EUR.

[6.1.2] Saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu kredīta kopējās izmaksas nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā visā termiņā (sk. lēmuma [3.4] 2.apakšpunktu). Lietā PTAC ir konstatējis, ka Sabiedrība piemēroja komisijas maksu par kredīta pagarināšanu no 0,60% dienā līdz 1% dienā no izsniegtās

kredīta summas.

[6.1.3] Ievērojot vidējo izsniegto viena kredīta summa ar atmaksu vienā maksājumā, faktiskās patērētājiem piemērotās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) un PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktās maksimāli pieļaujamās izmaksas, PTAC aprēķināja vidējos vienā gadījumā nodarītos zaudējumus dienā. Attiecīgi, papildus ņemot vērā Sabiedrības sniegto informāciju par pagarinājumu skaitu uz konkrēto dienu termiņu (7,14,30 dienas), tika aprēķināti patērētājiem radītie zaudējumi katra termiņa pagarinājuma grupā.

[6.2] Pamatojoties uz veikto aprēķinu, PTAC secina, ka Sabiedrība īstenoja negodīgu komercpraksi un piemēroja patērētājiem PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļai neatbilstošas kredīta atmaksas termiņa atlikšanas (pagarināšanas) komisijas maksas, kas patērētājiem laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 20.oktobrim radījušas zaudējumus **370 591,73 EUR** apmērā. PTAC norāda, ka tie ir uz PTAC rīcībā esošajiem Sabiedrības sniegtajiem datiem aprēķinātie aptuvenie patērētājiem radītie zaudējumi.

[7] APL 66.panta pirmā daļa paredz, ka „Apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību, iestāde lemj: 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (legitīmu) mērķi; 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai; 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses; 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums”. Atbilstoši Augstākās tiesas Senāta judikatūrai 2005.gada 4.oktobra spriedumā lietā Nr.SKA-261 lietderības apsvērumu veikšanai jābūt vērstai uz to, lai samērotu personas pārkāpuma smagumu ar sekām.

NKAL 2.pants noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenošanai izmantot negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem. No lietā esošajiem materiāliem PTAC konstatē, ka Sabiedrība ir pārkāpusi patērētāju tiesību regulējošos normatīvos aktus, proti, pārkāpums ir būtisks, jo Sabiedrības īstenošana komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam, kas ir izmantojuši/izmanto Sabiedrības pakalpojumus, noslēdzot vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu, tādējādi Sabiedrības izdarītais pārkāpums, ilgā laika periodā piemērojot komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas būtiski pārsniedz PTAL 8.pantā noteiktos ierobežojumus, ir radījis būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

PTAC norāda, ka Sabiedrība atbilstoši NKAL 6.pantam ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas atbilstoši NKAL 4.pantam ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi. Saskaņā ar šā panta pirmo daļu negodīga komercprakse ir aizliegta.

[8] PTAC uzsver, ka Sabiedrībai, īstenojot komercpraksi, ir jāņem vērā, ka par profesionālai rūpībai atbilstošu un par godīgu uzskatāma komercprakse, kas tiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārātzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam. Viens no būtiskākajiem kritērijiem komercprakses vērtēšanai ir vispārātzīta godīga tirgus prakse noteiktā jomā, kas prasa uzņēmējiem veikt savas darbības profesionalitāti un godīgi no saprātīgas personas skatpunkta (sk. Vītoliņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 211.lpp). Kā jau iepriekš PTAC ir norādījis, PTAL 8.panta grozījumi stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, savukārt pārkāpums tika pieļauts vairāk kā 9 mēnešus, kas ir radījis kaitējumu gan patērētāju kolektīvajām interesēm, gan būtiskus finansiālus zaudējumus patērētāju lokam, kas izmantoja Sabiedrības pakalpojumus – slēdza vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu.

Ievērojot NKAL 6.pantu un 7.panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu, galvenā negodīgas komercprakses pazīme ir tās būtiski negatīvā ietekme uz patērētāja ekonomisko rīcību – mazinot patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu. Tās rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Tas attiecas uz brīdi, kad

patērētājs izlemj saņemt pakalpojumu (slēgt kredītēšanas līgumu un/vai pagarināt esoša kredīta atmaksu) vai ne, un uz kādiem nosacījumiem, gan arī uz brīdi, kad patērētājs vēlas izmantot savas likumiskās tiesības atteikties no pakalpojuma. Tātad tiek vērtēta vidusmēra patērētāja iespējamā rīcība. PTAC ieskatā patērētāji var pamatoti sagaidīt, ka nozares profesionālis, kuram ir spēkā esoša speciālā atļauja (licence) patērētāju kredītēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkosies labā ticībā un ievēros visu tai saistošo normatīvo aktu prasības. Savukārt Sabiedrība, piedāvājot patērētājiem kredītu termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta (2²) daļu, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību, proti patērētājiem bija jāmaksā lielākas komisijas maksas par kredīta termiņa atlikšanu nekā to paredz likums.

Konkrētajā gadījumā Sabiedrība ar patērētājiem slēdza vienošanās par kredīta atmaksas pagarināšanu, piemērojot komisijas maksas, kas neatbilda normatīvo aktu prasībām, rezultātā radot patērētājiem zaudējumus ne mazāk kā **370 591,73** EUR apmērā.

[9] NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: „Ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu publicēt attiecīgajai komercprakti atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norādīta labotā informācija, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) uzliek naudas sodu šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā; 6) nosaka par labas prakses kodeksu atbildīgajai personai pienākumu izdarīt labojumus kodeksā, lai novērstu negodīgu komercpraksi”. NKAL 15.² panta pirmā daļa paredz, ka „Uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenošanai soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 euro. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgs ar izdarīto pārkāpumu (..)”.

PTAC norāda, ka, ievērojot labas pārvaldības principu un samērīguma principu, apstākļi, ka Sabiedrība tehniski (sistēmās) līdz 2016.gada 21.oktobrim ir novērsusi pārkāpumu un izpildījusi Lēmumā ietvertos nosacījumus, ir ņemams vērā, nosakot soda naudas apmēru.

Ņemot vērā Sabiedrības pieļautā pārkāpuma būtību, raksturu, radīto kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm, nebūtu lietderīgi pieņemt NKAL 15.panta astotās daļas 1., 3., 4. un 6.punktā noteiktos lēmumus, bet gan PTAC ieskatā konkrētajā gadījumā Sabiedrībai par izdarīto pārkāpumu saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktu ir piemērojama soda nauda šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā. PTAC ieskatā ar soda naudas palīdzību Sabiedrība tiks motivēta savā turpmākajā komercpraksē nepieļaut līdzīga rakstura pārkāpuma izdarīšanu.

Atbildot uz PTAC Pieprasījumā Nr.6 izteikto lūgumu iesniegt apliecinātu Sabiedrības pēdējā finanšu gada pārskata „Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju, Sabiedrība Paskaidrojumā Nr.7 ir norādījusi, ka 2016.gads ir pēdējais finanšu gads attiecībā pret 2017.gadu, un 2016.gada pārskats vēl nav pieejams, jo Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskata likuma 97.pantā noteikts, ka tas iesniedzams Valsts ieņēmumu dienestam ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc pārskata gada beigām.

Ņemot vērā iepriekš minēto, PTAC pieprasīja un no Lursoft, Uzņēmumu datu bāzes saņēma datus no Sabiedrības iesniegtā 2015. Gada pārskata, t.sk. peļņas un zaudējumu aprēķinu. 2017.gada 10.februārī no Sabiedrības tika saņemts Paskaidrojums Nr.8, kuram kā pielikumu Sabiedrība pievienoja Sabiedrības 2015.gada finanšu gada pārskata daļas “Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju. Saskaņā ar Sabiedrības Gada pārskatu par 2015.gadu tās neto apgrozījums bija 2 582 544 EUR. Ievērojot pārkāpuma būtiskumu, apjomu, ilgumu, tostarp šajā lēmumā analizētos pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, raksturu un radīto ietekmi, PTAC secina, ka Sabiedrības nodarītais pārkāpums ir vērtējams kā sevišķi smags pārkāpums. Papildus, ņemot vērā apstākli, ka Sabiedrība tehniski (sistēmās) līdz 2016.gada 21.oktobrim novērsusi pārkāpumu un izpildījusi Lēmumā ietvertos nosacījumus – kopējais soda naudas apmērs Sabiedrībai nosakāms **25 000 EUR** apmērā.

Procentos soda naudas apmērs sastāda **0,97%** no Sabiedrības 2015.gada neto apgrozījuma un 25% no maksimālās soda naudas, kas uzskatāms par samērīgu soda naudas apmēru, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu un tā ietekmi.

Ņemot vērā minēto, PTAC nolemj:

pamatojoties uz NKAL 1.panta pirmo daļu, 2.pantu, 4.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 6.pantu, 7.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta pirmās daļas 1. punktu, 15.panta astotās daļas 5.punktu, 15.²panta pirmo un otrās daļas 4.punktu, PTAL 1.panta 9.punktu, 8.panta (2²) un (2³) daļu, Noteikumu Nr.691 2.2.apakšpunktu, 6., 7.punktu (iepriekš - Noteikumu Nr.1219 2.2.apakšpunkts, 6., 7.punkts), Administratīvā procesa likuma 4.pantu, 51.pantu, 55.panta 2.punktu, 65.panta ceturto daļu, 66.pantu un 67.pantu,

uzlikt **SIA “SOHO GROUP”**

juridiskā adrese: **Lāčplēša iela 87, Rīga, LV-1011**

reģistrācijas numurs: **400003770114**

soda naudu 25 000 EUR (divdesmit pieci tūkstoši eiro, 00 centi) apmērā.

Saskaņā ar NKAL 19.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu šis lēmums ir spēkā ar dienu, kad tas kļūst zināms Sabiedrībai, un Sabiedrība to var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stājas spēkā Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā.

Soda nauda jāsamaksā ar pārskaitījumu, maksājuma uzdevumā norādot:

Saņēmējs:	Valsts kase, Reģistrācijas numurs 90000050138
Saņēmēja iestāde:	Valsts kase, BIC kods TREL LV22
Konts (IBAN):	LV12TREL1060121019400
Maksājuma mērķis:	Lēmums Nr. 11-pk
Pieņemšanas datums:	21.02.2017.

Soda nauda jāsamaksā ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts lēmums.

Direktore

(personiskais paraksts)

B.Vītoliņa

[..]

IZRAKSTS PAREIZS